

การเรียนรู้จากการสังเกตผ่านตัวแบบ ซึ่งมีทั้งตัวแบบสัญลักษณ์ และตัวแบบจริงสามารถส่งผลกระทบต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลได้ การวิจัยถึงทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลของตัวแบบสัญลักษณ์และตัวแบบจริงต่อพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวนทั้งหมด 68 คน แบ่งเป็น กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม และกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 17 คน ทั้ง 4 กลุ่มมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องเพศ และคะแนนพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มทดลองที่ 1 ได้สังเกตตัวแบบสัญลักษณ์ กลุ่มทดลองที่ 2 ได้อภิปรายตัวแบบจริง กลุ่มทดลองที่ 3 ได้สังเกตตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการอภิปรายตัวแบบจริง และ กลุ่มควบคุมมีการดำเนินชีวิตตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบประเมินพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ (The Alcohol Use Disorder Identification Test [AUDIT] ) ขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2001a) ซึ่งแปลโดยสาวตรี อัมฉนักรชัย (2549) หาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .90 3) ตัวแบบสัญลักษณ์ (วีดิทัศน์) และ 4) แผนการอภิปรายตัวแบบจริง ทั้งตัวแบบสัญลักษณ์ (วีดิทัศน์) และแผนการอภิปรายตัวแบบจริง ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม และได้ผ่านการหาความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติทดสอบค่าทีชนิด 2 กลุ่มสัมพันธ์กัน (paired t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กวัยรุ่นกลุ่มที่ดูตัวแบบสัญลักษณ์ กลุ่มที่อภิปรายตัวแบบจริง และกลุ่มที่ดูตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการอภิปรายตัวแบบจริงในระยะหลังทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ต่ำกว่าในระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เด็กวัยรุ่นกลุ่มที่ดูตัวแบบสัญลักษณ์ กลุ่มที่อภิปรายตัวแบบจริง กลุ่มที่ดูตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการอภิปรายตัวแบบจริง มีความต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ ในระยะก่อนและหลังทดลองไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม พบว่ากลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่มมีความต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการดูตัวแบบสัญลักษณ์ การอภิปรายตัวแบบจริง และการดูตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการอภิปรายตัวแบบจริง สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กวัยรุ่น จึงสามารถเลือกใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กวัยรุ่นได้

Learning through model observation of symbolic and live models can affect human behaviors. The purpose of this quasi-experimental research was to examine the effect of symbolic and live models on alcohol drinking behaviors among adolescents. The samples were the first and second year diploma students of a college under the Vocational Education Department. Sixty-eight subjects were purposively selected and assigned to three experimental groups and one control group, 17 subjects in each group. The four groups were similar in gender and drinking behavior scores. The first experimental group was assigned to observe the symbolic model, the second experimental group was assigned to discuss the live model, and the third experimental group was assigned to both observe the symbolic model and discuss the live model. The control group continued usual daily life. The research instruments consisted of: 1) Demographic Data Form, 2) The Alcohol Use Disorder Identification Test (AUDIT), (WHO, 2001a) translated into Thai by Sawitri Assanangkornchai (2006), and its reliability was .90, 3) symbolic modeling (video tape), and 4) group discussion plan. Symbolic modeling (video tape) and group discussion plan were developed by the researcher and they were based on a literature review. The content validities of both instruments were confirmed by experts. Data were analyzed using descriptive statistics, paired t-test and one-way ANOVA.

The results of this study revealed that:

1. After receiving the intervention, adolescents in the symbolic model observation group, the live model discussion group, and the symbolic model observation with live model discussion group had significantly lower mean scores of drinking behavior than before receiving the intervention, at a level of .05.

2. The mean differences of AUDIT scores among adolescents in the symbolic model observation group, the live model discussion group, and the symbolic model observation with live model discussion group, before and after receiving intervention were no different but having a significant difference when compared with the control group, at a level of .05.

The results of this study indicated that the symbolic model observation, discussion of live model, and the symbolic model observation with discussion of live model could change drinking behaviors among adolescents. Therefore, these interventions might be used as a method of choice for changing drinking behavior in adolescents.